

5. КОНТРОЛЬ, АУДИТ І АНАЛІЗ: ВИДИ ТА БАГАТОЦІЛЬОВИЙ ХАРАКТЕР В ПРОЦЕСІ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Арзамасова О.В.

молодший науковий співробітник,
Тернопільський національний економічний університет,
м. Тернопіль, Україна

АУДИТ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДЕРЖАВИ

В умовах нової економіки кадровий потенціал виступає основною складовою національного багатства, стратегічним ресурсом забезпечення конкурентоспроможності країни. Одним з основних інструментів, який сприяє вирішенню питання ефективного формування та використання кадрового потенціалу, відповідності його розвитку обраній стратегії, створення сприятливого інституційного середовища є кадровий аудит. Цей засіб дає змогу проаналізувати: фактичний стан, необхідність професійного розвитку, розподіл, систему управління і макроекономічні фактори та умови функціонування кадрового потенціалу. Це в свою чергу дозволяє визначити потребу у кадрах та запропонувати джерела її фінансового забезпечення. Сьогодні широко застосовується практика кадрового аудиту на рівні підприємства. Проведене нами дослідження дозволяє розробити методику його проведення для макrorівня.

Систематизувавши результати отриманні в процесі дослідження, пропонуємо алгоритм проведення кадрового аудиту держави (рис. 1).

Звичайно, зміст і завдання кожного з етапів кадрового аудиту залежить від конкретної ситуації та/або об'єкту дослідження.

Особливо важливим в запропонованому алгоритмі є етап систематизації інформації та оцінки. Практика показує наявність проблемних аспектів аудиту, пов'язаних з методикою оцінки кадрового потенціалу, які полягають у відсутності практичних рекомендацій, чітко визначених показників, що стосуються оцінки кадрового потенціалу держави. З метою системного дослідження, пропонуємо до аудиту кадрового потенціалу держави включати три основних блоки (елементи) оцінки системи управління кадрами:

1) аудит суб'єктів управління кадровим потенціалом (включає оцінку ефективності управлінської діяльності органів державної влади, їх функцій та покладених обов'язків);

2) аудит об'єктів управління (оцінка кадрового потенціалу усіх сфер життєдіяльності держави);

3) аудит системи управління (аналіз кадрової політики держави щодо створення сприятливих умов функціонування кадрового потенціалу) (див. рис.1.).

Необхідно акцентувати увагу також і на тому, що гострою проблемою, пов'язаною з проведенням кадрового аудиту є бар'єри в отриманні необхідної інформації. Зокрема інформація, що стосується кадрового потенціалу розкидана по безлічі різних форм і звітів. Також її об'єму недостатньо для проведення комплексного аудиту.

Рис.1. Алгоритм проведення аудиту кадрового потенціалу держави¹⁷

Зважаючи на наведене, ми пропонуємо виділити такі етапи кадрового аудиту держави:

- підготовки аудиторської перевірки;
- збору, обробки та аналізу аудиторської інформації;
- експертизи аудиторської інформації та формування аудиторського висновку;
- рекомендацій за результатами аудиту кадрового потенціалу.

Кожен із цих етапів включає в себе виконання певних процедур та обсягу робіт, що у подальшому дає змогу формувати аудиторський висновок.

Вважаємо, що на даному етапі форсування аудиторського висновку про кадровий потенціал держави надасть змогу раціонально використовувати бюджетні кошти на його формування. Зазначене буде досягнуто шляхом побудови нової архітектури складових

¹⁷ Примітка: Розроблено автором самостійно.

кадрового потенціалу держави, ефективного механізму застосування методик його прогнозування та отримання позитивного синергетичного ефекту від таких дій, що дасть можливість отримати максимальний ефект. Важливим у такому процесі є застосування системного підходу та максимального використання набутого досвіду.

Віжанська Ю. В.

ст. гр. ОМОм - 11,

Науковий керівник: Мельник Н.Г., к.е.н., доцент,
кафедра обліку в державному секторі економіки та сфері послуг
Тернопільський національний економічний університет
м. Тернопіль, Україна

СТАНОВЛЕННЯ АУДИТУ В УКРАЇНІ

На території України державний контроль існував уже з початку XIX століття, але незалежний аудит поширення не набув. В Україні існував тільки народний, державний і партійний контроль. В умовах планової централізовано-керованої економіки потреба в незалежному фінансовому контролі, яким фактично є аудит, природно не виникала, його цілком заміняла система відомчого і позавідомчого контролю, зосередженого на пошуку недоліків та відхилень у фінансово-господарській діяльності підприємств, виявленні помилок у звітності, встановленні і покаранні винних [1, с. 664].

Більшість науковців самостійний початок розвитку аудиту в Україні пов'язують із здобуттям незалежності у 1991 році. На думку Ф.Ф. Бутинця, в Україні аудит зародився в 1992 році, коли Законом України «Про оподаткування доходів підприємств і організацій» було передбачено, що окремі платники податку зобов'язані звітуватися лише після проведення аудиторської перевірки. Проте виникнення цілісної системи аудиту в Україні починається лише з моменту законодавчого визнання аудиту в 1993 р., а також створення Аудиторської палати України [1, с. 663].

Об'єктивна необхідність в аудиті виникла разом із переходом економіки держави до ринкових відносин, оскільки процес роздержавлення і приватизації та становлення і розвитку основних складових ринкової економіки був тісно пов'язаний із необхідністю вдосконалення фінансово-економічного механізму країни. Особливе місце в цьому механізмі належить саме незалежному фінансовому контролю відсутність якого негативно впливає як на імідж державки у світовому рейтингу, так і на інвестиційну привабливість суб'єктів господарювання. Саме у цей час разом із розпадом СРСР, ліквідацією багатьох міністерств та відомств, руйнуванням системи розробки та ведення бухгалтерського обліку, одночасно перестали існувати й офіційні пояснення до нормативних актів [2].

Як зауважують Ф.Ф. Бутинець, С.М. Петренко, Я.Д.Пересада, В.С. Рудницький офіційне визнання аудиту відбулося 1993 р. у зв'язку з прийняттям Закону України «Про аудиторську діяльність», у якому було визначені правові засади здійснення аудиторської діяльності в Україні. Даний Закон був спрямований на створення системи незалежного контролю з метою захисту інтересів власника. У тому ж році була створена Аудиторська палата України (АПУ), яка до даного часу функціонує як незалежний самостійний орган на засадах самоврядування. Одночасно із створенням АПУ було засновано Спілку аудиторів України (САУ), яка займалася питаннями розвитку аудиторської діяльності в Україні.

Більшість науковців поділяють розвиток аудиту в Україні на три етапи:

- 1987-1992 рр. – створення перших аудиторських структур;